

8/B. EMBEREK KÖRÜLÖTTEM

Gyülekezeti óraszám: 0. Egyházi iskolák óraszama: 2.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom: Hans Walter Wolff: Az Ószövetség antropológiája, Harmat Kiadó, Budapest, 2003.)

(Ez nem csak az ember teremtéséről szóló órákhoz jó háttér, hanem az Emberek körülöttem és az Óvjuk a természetet! témákhoz is.)

Az ember istenképűsége

A Papi irat az embernek a világban betöltött különleges szerepét az Isten képmása kifejezéssel foglalja össze.

- * Ez a kifejezés az Istenhez való hasonlóságra utal, Isten a teremtésben önmagával folytatott tanácskozásával kapcsolatban jelenik meg: „Alkossunk embert a saját képmásunkra...” (1Móz 1,26)
- * Az ember Isten megszólításából keletkezett. Az áldás első része megegyezik az égi és tengeri állatoknak szólóval, de a folytatása tartalmazza a megbízást felelősségteljes feladatokra, döntési hatalomra a teremtett világban. „Kevéssel kisebb Istennél...” (Zsolt 8)
- * Isten képmása a megfelelésen alapuló kapcsolatot jelenti Isten és ember között. Az ember Isten szavának engedelmességgel megfelel a megszólító szónak.
- * Az embert a többi élőlényel különleges viszonyba helyezi, táplálékként vagy segítségként. Amikor az embernek Isten teremtményeivel van kapcsolata, ezáltal Istennel is kapcsolatba kerül. Ez is a megfelelés része: az embernek a világban Isten által teremtett dolgokkal kell foglalkozni.
- * Miért Isten képmása jelöli ezt a viszonyt? Az ókori királyok szobra az uralkodásuk bizonyítéka (Dán 3). Az embert Isten képmásaként igazolja, hogy Isten a teremtés ura, mert a többi teremtménnyel uralkodói viszonyban van. Uralkodói joga, mint a helytartóé.
- * Isten képmása mellett a hasonlóság is megjelenik. Ez utalhat a rokonsági kapcsolatra, azaz ne feledkezzen meg az ember arról, hogy különösen közel áll az Istenhez. Ez a közelség a beszédben látszik elsősorban.

Ember és emberiség

- * Nem egy kiemelkedő személy, hanem az ember (ádám) a világ kormányzója mint Isten képmása.
- * Ádám: az egész emberiségre utal, többes számú alakban áll. Azaz nem kiemelkedő egyénekre, hanem az emberi közösségre bízta Isten az uralkodás feladatát, senki sincs kizárva ebből
- * A képmás-ember két nem formájában az. Ezáltal az emberek szeretetben kiegészítik egymást. (Barth) Az emberek az Isten-képmás feladatnak csak egymás felé fordulva, egymást kiegészítve tudnak eleget tenni.
- * Ehhez kapcsolódik a szaporodásra adott parancs. Nagyszámú emberiségre bízta Isten a világ kormányzását.

A teremtés feletti uralom

- * Az ember feladata a világról való bölcs gondoskodás.

- * Az uralkodás tárgya a Föld egésze, nem csupán az állatok. Az állatok házasításában jelent meg elsősorban a világ fölötti uralom a régiek számára. Csak maga az ember nem válhat az uralkodás tárgyává (1Móz 9,6).
- * Ez a megbízás a kultúrára vonatkozik L. Köhler szerint. (Az építéstől a varráson át minden tanítható tudáson keresztül a fejlődés egésze ez a történelemben.) Szubjektíven pedig minden embernek meg kell küzdeni az élettel.
- * Az emberre bízott feladat még nem érte el célját. Az a veszélye az uralkodásnak, hogy kicsúszik a kezéből, ha félreismeri, félreérti a feladatát. A világ fölötti uralom nem vezethet az ember létének veszélyeztetéséhez (környezetszennyezés). A technika mítosza ne uralkodjon az emberen.
- * Az Isten-képmás Jézus Krisztusban teljeseedett be, és Benne ad lehetőséget, hogy mi is megújuljunk ebben naponta. (Kol 1,15; 3,10)

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A kisiskolás gyermek már másképp kezdi látni önmagát, mint az óvadás. Felfedezi a különbségeket, de a hasonlóságokat is. Sokszor viszont zárkózottabb, zavarban van. A felelősséget viszont egyre inkább érti, érzi, főleg, ha van valamilyen háziállata. Sok játékkal, alkotással tudjuk közelebb hozni a gyerekekhez az ember teremtésének üzenetét, hogy nem csak a világot, hanem az egyes embert is Isten alkotta.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT EGYHÁZI ISKOLÁK 1. ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Család iránti hála

Kognitív cél: A saját születésnap dátumának ismerete, családi, rokoni viszonyok tisztázása.

Affektív cél: Hála érzésének felkeltése azért, hogy Isten őt egy családban adta. A családtagok iránti szeretet erősítése.

Pragmatikus cél: Buzdítás arra, hogy tartsák számon, családtagjaikat, a családi ünnepeket. Alakítsanak ki a csoportban születésnap ünneplési rítust.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
• Ismerje a családja tagjait. • Tudja, mikor van a születésnapja. • Tudjon segítséggel a képekről egyszerű mondatokkal beszélni. • Segítséggel tudja értelmezni Mózes első könyve 2,18 Igéjét. • A hittanoktató által kezdeményezett éneklésben vegyen részt.	• Ismerje családjának a tagjait, rokonait. • Tudja, mikor van a születésnapja, és néhány mondattal jelezze, hogyan szokták megünnepelni. • Tudja a képek és a szöveg értelmezését, néhány mondattal tudjon erről beszámolni. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten segítséggel tudja értelmezni 1Mózes 2,18 Igéjét értelmezni és a saját szavaival elmondani. • A hittanoktató által kezdeményezett éneklésben vegyen részt, tanulja meg az éneket.

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	Beszélgetési javaslat: Mi jut eszedbe a gyertyákról? Mikor szoktunk gyertyát gyújtani? Neked mikor égtek legutóbb a gyertyák, tudod-e? Hány gyertya égett? Házi feladatként családi fényképeket kellett hozni, mutassák be, hogy ki kicsoda rajtuk. Biztos lesz köztük olyan, amikor ők kisbabaként jelennek meg a képen, amire rácsodálkoznak, hogy ki hogyan nézett ki korábban. Ez alkalmat ad arra, hogy beszéljünk a családról, megnevezzünk családtagokat. Ének: Bércet, rónaságot... „Drága szüleinket...” kezdetű versszak	Gyertyák (kicsi, nagy, szám, stb.) A gyerekek saját fényképei Kotta az előző lecke segédletéhez csatolva.
Feldolgozási javaslat	Családi fotó: Nézegetünk különböző családi fényképeket. Érdekes régiakat is keresni, mert a XX. sz. első felének beállított képei sokszor eseményhez kötöttek, nagycsalád látszik rajtuk. Kisebb csoportokban (5-7 fő) álljatok be úgy, mintha családi fénykép lenne. Találjuk ki, hogy milyen eseményen készülhettek az egyes „fotók”! Ha nem derül ki egyértelműen, szólaltassuk meg a szereplőket egy-egy mondattal. (A hittanoktató előre is megadhat családi eseményeket, amihez készülhetnek a „fotók”. Pl. esküvő, születésnap, karácsony, nyaralás. Ha van rá lehetőség, érdemes lefényképezni a gyerekek által alkotott „családi fotókat”, és az osztályban kitenni.) Életre kelt fényképek: A fenti „családi fotóhoz” alkossanak jelenetet, aminek a kezdete, vagy a vége a „fotó”. Azzal a felszólítással, hogy 'Mi történt előtte?' vagy 'Hogyan folytatódik?'	Családi fényképek régen és most Fényképezőgép/telefon
Munkáltatás	Készítsünk születésnap-naptárt! A hittanoktató egy előre elkészített naptárt visz be, amire a gyerekek öntapadós matricával beragaszthatják a saját nevüket a születésnapjukhoz. (Érdeemes a hittanoktátónak előre megnézni a gyerekek születésnapját, mert 1. osztályban még többen nem tudják ezt fejből.)	Naptár, öntapadós matricák

	Beszéljük meg, hogy hogyan ünnepelhetnénk meg egymás születésnapját a csoportban. Érdemes előre egy rítuson gondolkozni, egy áldó éneket megtanítani. (Pl. 134/3; Áldjon meg téged...)	
Házi feladat		

KÉPELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET:

TKEI 44-45. oldalak:

A képen látható:

Dupla oldalon: utcarészletet látunk. Három emeletes házat: zöld, sárga színűek. Az első épületnek öt ablaka van, ezek közül egy a vegyesbolt kirakata, különböző árucikkek feltételezhetőek: csupor, labda. A fenti három ablakba beláthat a néző, látunk egy piros ruhás asszonyt, egy idősebb fehér hajú szemüveges nénit, a harmadikban pedig egy fekete macska ül. A mellette lévő sárga épület iskola lehet. Az emeletre belátunk, tanítás folyik, a gyermekek a padban ülnek, a tanító néni a táblára mutat, amin rajzok látszanak, látszik a tanári asztal is, rajta virággal. A kapun épp belép egy gyermek, táskával a hátán. Az iskola előtt két gyermek beszélget. A házak előtt látunk egy családot, babakocsival, és egy nőt bevásárló táskával a kezében. A harmadik ház négy ablakos. Előtte nem jár senki.

Instrukció a képolvasáshoz:

- Mit látsz a képen?
- Kiket látsz a képen? Sorold fel!
- Nézzétek meg a házat: Hány kéménye van? Mivel fűthetnek a házakban? Hány tv-antenna van?
- Mivel fedték be a házakat?
- Az első ház első emeletén hány ablak van? Kiket, miket látsz az ablakokban?
- Mit csinál az anyuka?
- Mit csinál a kontyos néni? Miért?
- A harmadik ablakból „ki” nézegeti az utcát? Mit lát?
- A kapu melletti kirakatban mi van kitéve? Miért?
- A ház mellett milyen épület van? Honnan lehet tudni?
- Ha az első emeleten belesünk az ablakon, mit látunk?
- Mit csinálnak a gyermekek és mit a tanító néni? Miért?
- Ha most a ti iskolátokba bekukucskálna valaki, mit látna?
- Kik jönnek-mennek az épületek előtt?
- (balról jobbra) Mi lehet a sárga szatyorban? Honnan jön a néni?
- Ki lehet a babakocsiban? Hogy hívhatják?
- Hányan mennek az iskolába? Hányadikosok lehetnek?
- Képzeld el, hogy egyedül vagy otthon, milyen érzés?
- Képzeld el, hogy egyedül vagy az iskolában, milyen érzés?
- Van, akinek nincs otthona, nem tud haza menni, senki sem várja, milyen lehet neki?

EGYÉB ÖTLETEK:

1. Bizalomjáték

Cél: az egymásrautaltság megtapasztalása

Eszközök: kendő, székek, asztalok

A játékosok közösen csinálnak a terem berendezéséből egy „akadálypályát”. A játékosok körben állnak, az egyiknek bekötik a szemét, és valaki kicsit megpörgeti, hogy a többiek addig meg tudják változtatni a helyüket. A bekötött szemű kiválaszt valakit a körben állók közül, aki végigvezeti az akadályok között. A vezetőn múlik, hogy mennyire nehezíti az útvonalat, hol időz el, mit fedeztet fel a társával. Ha végére értek, cserélnek. Egyidejűleg három pár is lehet a pályán.

Ha már mindenki volt mindkét szerepben, akkor a csoport megbeszéli az élményeket. A játék folytatható úgy, hogy új párok alakulnak, de most nem véletlenszerűen.

Megjegyzés: Szabad terepen még érdekesebb lehet ez a játék.

(Forrásanyag: <http://www.osztalyfonok.hu/cikk.php?id=178>)

2. Kézműveskedés: Emberek körülöttem.

3D-s szemléltetés arról, hogy emberek vannak körülöttünk.

Minden gyerek kap egy előre kivágott gyermek sziluettet. (Egyszerű sematikus forma legyen, A/5 lapból kivágva). Minden gyerek kap egy figurát, amit kiszínez.

Egy felfűjt lufira ráragasztjuk a figurákat.

Megbeszélés: Miért jó, hogy nem vagyunk egyedül? Miért jó, hogy Isten teremtett embertársakat is?

3. Játék: Emberek körülöttem

Kendőkből kialakítunk egy kanyargós utat. Eltávolítunk minden akadályt. Kérünk egy önként jelentkezőt. A csoport beáll az út mellé védőfalként. Bekötjük az önként jelentkező szemét. A többiek feladat: ha letér az útról az önkéntes, a vállát megérintve, finomat vissza kell vezetni az útra.

Több gyerek is kipróbálhatja. Nagy létszám esetén egymás után több gyermek is elindulhat.

Megbeszélés:

1. Mi is történt? Sikerült eljutni az út végére? Milyen volt a segítség? Milyen volt segíteni?
2. Milyen érzés volt mások segítségére várni? Milyen érzés volt valakit visszaterelni az útra?
3. Miért jó, hogy vannak emberek körülöttünk? Mit tehetünk egymásért?

3. Imádságra nevelés

<u>Imádság a barátokért</u> a) Imádság előkészítése Feladatutasítás: Gondolj a legjobb barátodra! Gondolj arra, hogy milyen jó dolgot kívánnál neki a legszívesebben. b) Imádkozás Feladatutasítás: Helyezkedj el kényelmesen a székesed. Csukd be a szemed. Kérd meg Istent, hogy adja meg azt a dolgot, amire az előbb gondoltál.	<u>műfaj</u> <u>megfogalmazás</u> <u>imádkozás</u> <u>csoporthelyettesítés</u> <u>kapcsolódás</u> <u>hely</u> <u>fejlesztési terület</u> <u>hittanosok</u> <u>hittanoktató</u> <u>eszközök</u>	közbenjárás hittanosok magukban egyéni nincs közbenjárás óra közepe vagy vége egyéni imádság magukban imádkoznak kísér nincs

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:
 Református Énekeskönyv: 134. zsoltár: Úrnak szolgálói...
 Jézushoz Jöjjetek: 11. Áldd meg a földet

(A kép forrása: Dicsérséjétek az Urat! Gyermek és ifjúsági énekek. VI. kiadás Budapest, 1993)

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT EGYHÁZI ISKOLÁK 2. ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Társak iránti hála

Kognitív cél: Annak a felismertetése, hogy Isten közössége teremtett, ahol barátokat találhatunk.

Affektív cél: Hála érzésének felkeltése azért, hogy Isten adott barátokat. A barátok iránti szeretet erősítése.

Pragmatikus cél: A társak iránti szeretet kifejezésére bátorítás.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
• Ismerje a családja tagjait. • Tudja, mikor van a születésnapja. • Tudjon segítséggel a képekről egyszerű mondatokkal beszélni. • Segítséggel tudja értelmezni Mózes első könyve 2,18 Igéjét. • A hittanoktató által kezdeményezett éneklésben vegyen részt.	• Ismerje családjának a tagjait, rokonait. • Tudja, mikor van a születésnapja, és néhány mondattal jelezze, hogyan szokták megünnepelni. • Tudja a képek és a szöveg értelmezését, néhány mondattal tudjon erről beszámolni. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten segítséggel tudja értelmezni 1Mózes 2,18 Igéjét értelmezni és a saját szavaival elmondani. • A hittanoktató által kezdeményezett éneklésben vegyen részt, tanulja meg az éneket.

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	Számos-szigetes (minimum 8-10 fős csoportoknál játszható) A gyerekek sétálnak a teremben, adott jelre csoportokat kell alkotni annak megfelelően, amit a játékvezető mond. A csoportalkotás lehetősége függ a számoktól (egyszerűbb változatban csak a számot adjuk meg), pl. 3-as csoport. De lehet alakzatot is létrehozni: kör (körbeállnak, egymás kezét megfogják); csillag (körbeülnek terpeszben, a lábukkal alkotnak csillagot); kajak (terpeszben egymás mögé ülnek, mintha egy csónakban eveznének). Tehát 4-es kajak, azaz 4 fős csoportokban kell egymás mögé ülniük. Érdemes felhívni a figyelmüket arra, hogy lehetőleg mindig mással kerüljenek egy csoportba.	
Feldolgozási javaslat	Készítsünk közösen csoportplakátot! Nagy csomagolópapírra vagy kartonra a gyerekek fényképeiből alkossunk úgy képet, hogy utak vezessenek egyik gyerektől a másikig. Az út mentén rajzosan vagy újságkivágásból megjelenhetnek azok az életterek (otthon, iskola, játszótér, park, üzlet), ahol a gyerekek emberekkel találkozhatnak.	Szükséges eszközök: csomagolópapír, korábban elkészített és kinyomtatott fényképek, újságkivágások.
Munkáltatás	Barátság karkötő készítése.	
Házi feladat		

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Közös pontok

A játék célja: a gyerekek találják meg egymásban azt, amiben hasonlítanak.

Játék leírása: A gyerekek a teremben szétszóródnak. A Hittanoktató elmondja a vezényszót, utána mindenkinek meg kell keresni az adott szempont szerinti párját.

Akik nem találnak párt, egy kis csoportot alkotnak. Nekik együtt kell találni valamit, ami minden pár nélkül megmaradt játékosban közös.

Pl. Keresd a párod, akinek ugyanolyan színű a pólója.

Javaslat: először külső tulajdonságok alapján, később belső tulajdonságok szerint keressenek párt.

Játék lezárása:

A gyerekek körbeállnak, majd a Hittanoktató egy általa kitalált szöveget elismételtet a gyerekekkel. Hozgással is lehet kísérni.

Játék lezárása:

A gyerekek körbeállnak, majd a Hittanoktató egy általa kitalált szöveget elismételtet a gyerekekkel. Hozgással is lehet kísérni.

Hittanoktató: Hasonlítunk. Gyerekek: Hasonlítunk.

Hittanoktató: Különbözünk. Gyerekek: Különbözünk.

Hittanoktató: Mindannyian Isten alkotása vagyunk! Gyerekek: Mindannyian Isten alkotása vagyunk!

Hittanoktató: Éljen! Gyerekek: Éljen!

A játék tapasztalatait meg is beszélhetjük a gyerekekkel konkrét kérdésekkel.

Pl. Könnyű volt-e hasonlóságot találni?

Sok dologban hasonlítasz a többiekre?

2. Különbségek és hasonlóságok

Az előző játékhoz hasonló játék.

A gyerekek szétszóródnak a teremben. Jelzésre mindenki keres magának egy párt.

Első utasítás: Keressetek valamit, amiben különböztök a pároddal!

Második utasítás: Keressetek valamit, amiben hasonlítotok a pároddal!

Harmadik utasítás: Keress egy új párt!

A játék elején szimpátia alapján választanak párt a gyerekek, így a különbségek keresése nem lesz majd bántó. Idővel elfogynak a barátok a párkeresésnél, és ismeretlenebb gyerekekkel is kell játszani.

Játék lezárása:

A gyerekek körbeállnak, majd a Hittanoktató egy általa kitalált szöveget elismételtet a gyerekekkel. Hozgással is lehet kísérni.

Hittanoktató: Hasonlítunk. Gyerekek: Hasonlítunk.

Hittanoktató: Különbözünk. Gyerekek: Különbözünk.

Hittanoktató: Mindannyian Isten alkotása vagyunk! Gyerekek: Mindannyian Isten alkotása vagyunk!

Hittanoktató: Éljen! Gyerekek: Éljen!

A játék tapasztalatait meg is beszélhetjük a gyerekekkel konkrét kérdésekkel.

Pl. Könnyű volt-e hasonlóságot találni?

Sok dologban hasonlítasz a többiekre?

3. Csoportalkotás színes papírokkal

Eszközigény: többféle színű post-it lap.

Minden gyermek homlokára/ruhájára egy színes post-it lapot ragasztunk, úgy, hogy senki sem láthatja a saját színét.

A feladat: mindenki elindul a teremben, és igyekszik csoportba rendeződni a többiekkel, akik ugyanazt a színt viselik, mint ő. Nehezített változat: a gyermekek nem szólalhatnak meg, más módon kell kommunikálniuk egymással.

A játék végén megbeszéljük, ki milyen technikát használt, hogyan tudta meg, hogy neki milyen szín jutott.

Ha jutalmazni szeretnénk az elsőként kialakult csapatot, több kört is játszhatunk, hogy mindenki sikerélményhez jusson.